

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN
FÖR VÄKTARE
2006**

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN
FÖR VÄKTARE
2006**

© Utbildningsstyrelsen 2007

Edita Prima Oy

Helsingfors 2007

ISBN 978-952-13-3328-6 (häft.)

ISBN 978-952-13-3329-3 (pdf)

DNR **44/011/2006**

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **1.11.2006**

Giltighetstid
fr.o.m. 1.1.2007 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger
L 631/1998 13 § 2 mom

Upphäver Föreskrift Nr **44/011/2002**
Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN FÖR VÄKTARE

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunderna för yrkesexamen för väktare. Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 1.1.2007 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmodellerna samt om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms separat.

Generaldirektör

KIRSI LINDROOS
Kirsi Lindroos

Undervisningsrådet

OLLI HAUTAKOSKI
Olli Hautakoski

INNEHÅLL

Kapitel 1

Syftet med fristående examina och målen för dem.....	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna.....	8

Kapitel 2

Uppbyggnaden av yrkesexamen för väktare.....	8
1 § Examensdelarna.....	8

Kapitel 3

Kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen för väktare och grunderna för bedömningen.....	9
1 § Grunderna för väktarens arbete	9
a) Krav på yrkesskicklighet	9
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	9
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	10
2 § Grundkurs för väktare.....	10
a) Krav på yrkesskicklighet	10
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	10
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	11
3 § Bevakningsverksamhet inom säkerhetsbranschen	11
a) Krav på yrkesskicklighet	11
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	11
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	12
4 § Räddningsverksamhet.....	13
a) Krav på yrkesskicklighet	13
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	13
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	13
5 § Säkerhetsteknik	14
a) Krav på yrkesskicklighet	14
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	14
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	14
6 § Att bemästra hotfulla situationer	15
a) Krav på yrkesskicklighet	15
b) Mål och kriterier för bedömningen.....	16
c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	16

7 §	Receptionservice.....	17
	a) Krav på yrkesskicklighet	17
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	18
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	18
8 §	Lokal bevakning	19
	a) Krav på yrkesskicklighet	19
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	19
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	20
9 §	Distriktsbevakning och larmuppgifter	20
	a) Krav på yrkesskicklighet	20
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	21
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	22
10 §	Butikssäkerhet	22
	a) Krav på yrkesskicklighet	22
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	23
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	23
11 §	Övervakning av ordningen.....	24
	a) Krav på yrkesskicklighet	24
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	25
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	26
12 §	Transportsäkerhet.....	26
	a) Krav på yrkesskicklighet	26
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	27
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	27
13 §	Personssäkerhet	28
	a) Krav på yrkesskicklighet	28
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	29
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	29
14 §	Säkerhetskontroll	30
	a) Krav på yrkesskicklighet	30
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	31
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	31
15 §	Släckningsman	32
	a) Krav på yrkesskicklighet	32
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	32
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	33
16 §	Företagsamhet	33
	a) Krav på yrkesskicklighet	33
	b) Mål och kriterier för bedömningen.....	33
	c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet	34

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § Fristående examina

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erforderade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § Förberedande utbildning för fristående examina

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i undervisningsarrangemangen.

3 § De allmänna grunderna för sättet att påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna

---

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på

yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självvärdering och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinandan uppfyller de centrala kraven på behärskaudet av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinandan behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han eller hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR VÄKTARE

1 § Examensdelarna

För att få examensbetyg över yrkesexamen för väktare krävs godkänd prestation i följande obligatoriska delar:

- Grunderna för väktarens arbete
- Grundkurs för väktare
- Bevakningsverksamhet inom säkerhetsbranschen
- Räddningsverksamhet
- Säkerhetsteknik
- Att bemästra hotfulla situationer

samt i minst två av följande valfria delar:

- Receptionsservice
- Lokal bevakning
- Distriktsbevakning och larmuppgifter
- Butikssäkerhet
- Övervakning av ordningen
- Transportsäkerhet
- Personsäkerhet
- Säkerhetskontroll
- Släckningsman
- Företagsamhet.

För att bli godkänd som tillfällig väktare i enlighet med lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) skall delen Grunderna för väktarens arbete vara avlagd. Den som avlagt denna del och som fyller de övriga kraven i lagstiftningen kan bli godkänd som tillfällig väktare.

För att bli godkänd som väktare i enlighet med lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) skall delarna Grunderna för väktarens arbete och Grundkurs för väktare vara avlagda. Den som avlagt dessa delar och som fyller de övriga kraven i lagstiftningen kan bli godkänd som väktare.

Kapitel 3

KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I YRKESEXAMEN FÖR VÄKTARE OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

1 § Grunderna för väktarens arbete

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden har baskunskaper om bevakningsbranschen, bevakningsföretagsverksamhet, om väktarens uppgifter och hur de utförs samt om väktarens rättigheter och skyldigheter. Han känner till vad som föreskrivs om bevakningsuppgifter i lagen om privata säkerhetstjänster samt känner till övrig lagstiftning som gäller väktarens uppgifter (bl.a. stadganden om arbetarskydd, nödvärn, nödsituation, skydd av hemfrid och offentlig frid samt var mans rätt att gripa). Han förstår att yrket är ett serviceyrke.

Examinanden känner till riskerna i väktarens arbete. Han känner till de centrala frågor som gäller självskydd, livräddande första hjälpen och sitt arbetsförhållande. Han känner till principerna för polisverksamhet, polisens uppgifter och de väktaruppgifter som hänförs till polisen.

Examinanden kan bilda sig en uppfattning om den helhet som består av tekniska säkerhets-/kommunikationssystem, strukturell säkerhet och bevakning som utförs av personer. Han känner till olika bevakningsformer och deras särdrag. Han känner till principerna för uppgörande av dokument som behövs i arbetet samt principerna för rapportering. Han känner till bevakningsutrustningen som behövs i arbetet (bl.a. väktarkort, klädsel, skydds-, kommunikations- och transportutrustning, nycklar). Dessutom känner han till de maktmedelsredskap samt den lagstiftning som gäller maktmedel och maktmedelsredskap.

Examinanden känner till de allmänna principerna som skall följas i bevakningsarbetet (betydelsen av det egna beteendet, att meddela grunderna för en åtgärd, sekretess, god kundservice, handling i hot-, vålds- och problemsituationer, god etik, egen och andras säkerhet, begäran om hjälp från den egna organisationen eller myndigheterna).

Examinanden känner till hur olika faktorer (t.ex. rusmedel, narkotika, aggressivt beteende eller annan störning) påverkar människors beteende och därmed den egna arbets-säkerheten och andras säkerhet. Han vet hur man skall handla rätt i olycks-, problem- och hotfulla situationer. Han vet hur man handlar vid brandsituationer. Han inser också vilken betydelse god fysisk och psykisk kondition och hälsa har i säkerhetsarbetet.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Kraven på yrkesskicklighet samt målen och de allmänna bedömningskriterierna för godkänd prestation i denna examensdel fastställs noggrannare i inrikesministeriets förordning

med bilaga om utbildning för ansvarig föreståndare och väktare vid bevakningsföretag (780/2002).

Centralt för godkänd prestation är att examinanden kan bilda sig en uppfattning om den helhet som består av tekniska säkerhets-/kommunikationssystem, strukturell säkerhet och bevakning som utförs av personer. Han har baskunskaper om bevakningsbranschen, bevakningsföretagsverksamhet, väktarens uppgifter och hur de utförs samt om väktarens rättigheter och skyldigheter. Han känner till olika bevakningsformer och deras särdrag. Han känner till de goda allmänna principer som skall iakttas i bevakningsarbete. Han känner till den lagstiftning som behövs för att kunna utföra sina uppgifter lagenligt. Han är medveten om riskerna i branschen och vet hur man skall handla rätt och säkert när skador inträffar samt i problem- och hotfulla situationer. Han vet hur man handlar vid brand- och olycksituationer. Han kan göra olika larmmeddelanden och sammanställa händelserapporter.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Inrikesministeriets förordning om utbildning för ansvarig föreståndare och väktare vid bevakningsföretag (780/2002) fastställer på vilket sätt yrkesprovet i denna del genomförs. Av den examinand som deltar i yrkesprovet förutsätts också att han deltar i den utbildning som fastställs i bilagan till ovanstående förordning (utbildning av tillfällig väktare).

2 § Grundkurs för väktare

Innan denna del avläggs skall delen Grunderna för väktarens arbete vara avlagd.

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner det centrala innehållet i lagarna, förordningarna och bestämmelserna som reglerar säkerhetsbranschen, företagssäkerheten samt väktarens befogenheter och skyldigheter och juridiska ställning. Han känner till följande frågor i anslutning till upprätthållande av ordning: ordningsvaktens uppgifter, kriterierna för att bli godkänd att arbeta som ordningsvakt, ordningsvaktens kännetecken och befogenheter, tillsättande av ordningsvakter på basis av lagstiftningen samt upprätthållande av ordningen vid olika sammankomster.

Examinanden känner till maktmedelsredskapen samt lagstiftningen som gäller maktmedel och maktmedelsredskap samt nödvärn. Han kan handla i hot-, problem- och våldssituationer och avvärja dem på ett godtagbart och försvarbart sätt som baserar sig på en totalbedömning och i första hand arbeta för uppgörelser i godo. Han kan göra olika larmmeddelanden och sammanställa händelserapporter.

Examinanden känner till grunderna för strukturell säkerhet, nyckelsäkerhet, brand-säkerhet och teknisk bevakning. Han känner till de allmänna funktionsprinciperna för övervakningsutrustning för brottsanmälningssystem, kamerabevakning och olika passagekontrollanordningar samt VVS-anordningar och betydelsen av deras användning i bevakningsarbetet. Han har avlagt kursen i heta arbeten samt FRK:s kurs 1 i första hjälpen eller fått utbildning med motsvarande innehåll.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Inrikesministeriets förordning om utbildning för ansvarig föreståndare och väktare vid bevakningsföretag (780/2002) med bilaga fastställer noggrannare kraven på yrkesskick-

lighet samt målen och de allmänna bedömningskriterierna för godkänd prestation i denna del.

Centralt för godkänd prestation är att examinanden känner till den helhet som består av olika tekniska säkerhets-/kommunikationssystem, strukturell säkerhet och bevakning som utförs av personer. Han känner till den grundläggande lagstiftningen om väktarens arbete samt grunderna för bevakningsarbete och dess taktik, och vet hur bevakningsföretagen fungerar så att han klarar av väktarens uppgifter. Han behärskar goda serviceprinciper och handlar rätt och säkert i hot-, problem- och våldssituationer. Han känner till grunderna för brand- och räddningsverksamheten och känner till ordningsvaktens uppgifter. Han kan också göra olika larmmeddelanden och sammanställa händelserapporter.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Inrikesministeriets förordning om utbildning för ansvarig föreståndare och väktare vid bevakningsföretag (780/2002) fastställer på vilket sätt yrkesprovet i denna del genomförs. Av den examinand som deltar i yrkesprovet förutsätts också att han deltar i den utbildning som fastställs i bilagan till ovanstående förordning (utbildning av väktare).

3 § Bevakningsverksamhet inom säkerhetsbranschen

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till den helhet som består av olika tekniska säkerhets-/kommunikationssystem, strukturell säkerhet och bevakning som utförs av personer. Han känner till lagstiftningen om väktarens arbete samt grunderna för bevakningsarbete och dess taktik så att han klarar av väktarens grundläggande uppgifter i praktiken. Han kan handla rätt och säkert i hot-, problem- och våldssituationer samt vet hur man sätter igång uppföljningen av dem. Han känner till grunderna för brand- och räddningsverksamheten. Han kan också göra olika larmmeddelanden och sammanställa händelserapporter.

Examinanden känner till bevakningsföretagets och väktarens roll som erbjudare och utförare av säkerhetstjänster. Han känner till yrkesetiken, servicen och betydelsen av arbetets kvalitet i säkerhetsbranschen.

Examinanden känner till myndighetsorganisationerna i anslutning till bevakningsarbete och deras centrala uppgifter, verksamhetsområdena som gäller företagssäkerheten i huvudsak samt de risker som samhällliga förändringsprocesser medför. Han känner också till bevakningsföretagets ställning inom företagssäkerheten samt försäkringsverksamhetens roll i företagets riskhantering. Dessutom känner han till polis-, straff- och räddningslagstiftningen i den utsträckning som arbetsuppgifterna kräver.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden:

- kan bilda sig en uppfattning om branschen och arbetet inom den som en helhet
- kan bilda sig en uppfattning om sitt eget väktararbete som en del av en mera omfattande säkerhetsverksamhet
- har goda baskunskaper i väktarens arbete och sin bransch och kan motivera sitt handlande
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar rätt i olika situationer
- arbetar säkert och sköter också andras säkerhet
- arbetar på ett kund- och serviceorienterat sätt
- känner till myndighetsorganisationerna som ansluter sig till bevakningsarbetet samt deras verksamhet
- kan bilda sig en uppfattning om hur samhällliga förändringsprocesser inverkar på företagets och medborgarnas säkerhet
- kan bilda sig en uppfattning om bevakningsföretagets roll som en del av företagssäkerheten
- känner till företagssäkerhetens olika delområden och kan bilda sig en uppfattning om olika företags säkerhetsrisker och -behov
- inser betydelsen av samarbete mellan myndigheterna och den privata säkerhetssektorn
- behärskar rutinerna i bevakningsarbetet både skriftligt och muntligt.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet, påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågavarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundskunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet och uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och under olika omständigheter.

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden har baskunskaper om räddningsverksamhet och beredskap för undantagsförhållanden (befolkningsskydd). Han känner till riskerna med heta arbeten, grunderna för strukturellt brandskydd och eventuella brandsäkerhetsrisker som gäller olika fastigheter. Han känner till de frågor som är centrala med tanke på brandsäkerheten, såsom grunderna för olika sätt att indela i avdelningar samt bestämmelserna för reservutgångar, belysning för utrymningsvägar och skyltar. Han känner till grundbegreppen i lagstiftningen om räddningsväsendet samt de mest centrala begreppen som gäller brandsäkerhet och brandteknisk bevakning. Han kan bilda sig en uppfattning om brandsäkerhetens betydelse för företagens lokalitetssäkerhet och för en störningsfri verksamhet.

Examinanden vet hur han skall handla rätt och minimera skadorna vid förebyggande av bränder, eventuella brandsituationer och förhindrande av följdskador. Han känner till funktionsprinciperna för brandtekniska system samt initialbrandsläckare och -brandsläckningssystem och behärskar initialsläckning. Han känner till grunderna för evakuering av olika slags byggnader (bl.a. affärscentra, stationer för kollektivtrafik och kontorsbyggnader).

Examinanden känner till hur farliga ämnen är märkta och vilka egenskaper de vanligaste farliga ämnena har. Han känner till de rätta principerna för transport och förvaring av farliga ämnen samt farorna och miljöriskerna i samband med transport och förvaring.

Examinanden har färdigheter att handla i olycksituationer enligt kraven i FRK:s kurs 2 i första hjälpen. Han handlar kund- och serviceinriktat, självständigt och ansvarsfullt både ensam och i grupp. Han kan motivera sina beslut.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden handlar på ett sätt som är godtagbart ur yrkesmässig synpunkt och behärskar det som förutsätts i kraven. Det viktigaste är att examinanden har färdigheter att handla på ett sätt som förebygger olyckor och handlar på ett helhetsinriktat sätt i eventuella olycksituationer så att skadorna minimeras.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten påvisas i första hand med simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs (t.ex. med hjälp av skriftliga eller muntliga frågor).

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden kan bilda sig en uppfattning om den helhet som består av tekniska säkerhets-/kommunikationssystem, strukturell säkerhet och bevakning som utförs av personer.

Examinanden har baskunskaper om strukturell säkerhet såsom inhägnader, portar, branddörrar, belysning och låssystem i fastigheter. Han känner till de centrala begreppen som berör strukturell säkerhet och teknisk bevakning.

Examinanden behärskar funktionsprinciperna för brottsanmälnings-, kamerabevaknings- och passagekontrollsystemen och kan efter kort instruering använda apparaturen. Han känner till olika bevakningssätt i samband med brottsanmälningsystem. Han känner till särdragen i områdesbevakning, skalskydd, utrymmes- och objektsbevakning samt de vanligaste sätten att genomföra dem. Han känner till funktionsprinciperna för brandlarms- och brandvarnarsystem. Han förstår vilken betydelse tekniska säkerhetssystem har som en del av företagssäkerheten. Han känner till de centrala begreppen i samband med systemen (Finska Försäkringsbolagens Centralförbunds anvisningar) och kan med hjälp av dem tillämpa skriftliga anvisningar i praktiken. Dessutom känner han till objektens och apparaternas olika klassificeringar.

Examinanden vet hur olika detektorer fungerar och känner till deras egenskaper, också de vanligaste orsakerna till falska alarm. Dessutom har han baskunskaper om system som hör ihop med husteknik samt deras betydelse för att fastigheten skall fungera störningsfritt och säkert.

Examinanden känner till den vanligaste utrustningen som används i säkerhetskontrollrum och förstår dess funktionsprinciper samt känner till principerna för god ergonomi. Han förstår att verksamheten i kontrollrum är en del av företagssäkerheten. Dessutom behärskar han de vanligaste uppgifterna i anslutning till verksamheten i kontrollrum, såsom fjärrbevakning, transportbevakning, service- och förmedlingsuppgifter per telefon och nyckelservice samt kontroller i anslutning till arbets säkerheten. Han känner till principerna för disciplinen i kommunikationstrafik och riskerna i samband med kommunikation. Han handlar kundorienterat, serviceinriktat, självständigt, ekonomiskt och ansvarsfullt både ensam och i grupp, och iakttar arbets säkerheten i sina uppgifter och i ordningen på arbetsplatsen.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd. Prestationen är godkänd om examinanden handlar på ett sätt som är godtagbart ur yrkesmässig synpunkt och behärskar det som förutsätts i kraven.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågavarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teore-

tiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundskunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt, som kan precisera nivån på examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen centrala, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

6 § Att bemästra hotfulla situationer

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden behärskar grunderna för lagstiftningen om nödvärn, nödtillstånd, hemfrid och offentlig frid, rätten till avlägsnande, väktarens rätt och var mans rätt att gripa, säkerhetskontroll och andra frågor som gäller väktarens och ordningsvaktens ansvar och befogenheter. Han känner till grunderna för strafflagens lagstiftning som gäller liv och hälsa samt frihet. Han känner också till lagstiftningen om skydd av privatlivet i tillämpliga delar.

Examinanden känner till grunderna för lagstiftningen om stöld, förskingring, olovligt brukande, rån och utpressning. Han känner också till lagstiftningen om allmänfarliga brott och skadegörelse. Han känner till lagstiftningen om maktmedelsredskap.

Examinanden har goda kommunikativa färdigheter. Han känner till grunderna för verbal och icke-verbal kommunikation och kan utnyttja dem i sitt arbete. Han förstår grunderna för människans beteende. Han kan bedöma och förutse aggressiva eller på annat sätt psykiskt störda personers beteende. Han har baskunskaper om hur rusmedel och narkotiska medel inverkar på människor och sålunda hur de påverkar den egna arbets säkerheten och andras säkerhet. Han vet hur olika kulturbakgrunder påverkar människans beteende.

Examinanden har en helhetsuppfattning om hur man har kontroll över situationen. Han kan i hotfulla situationer handla sakligt och neutralt samt arbeta för uppgörelser i godo. Han behärskar självförsvar och bruket av maktmedel så att han i hotfulla situationer och i avvärjningen av dem kan handla godtagbart och med tanke på helheten försvarbart. Han kan göra etiskt rätta val och motivera dem. Han förstår vilken betydelse attityden och gott uppförande samt väktarens tystnadsplikt har i arbetet.

Examinanden känner också till hur hotfulla situationer inverkar psykiskt och fysiskt och hur stressituationer inverkar på handlingsförmågan. Han har också färdigheter att utföra eftervård eller omedelbart inleda eftervård i vålds- eller olycksfall på ett sätt som är förnuftigt både med tanke på hans egen och utomståendes säkerhet.

Examinanden vet hur olika omständigheter påverkar verksamhetens natur både med tanke på situationen och lagstiftningen (avvikande miljöer är bl.a. kollektiva trafikmedel och olika hälsovårdsinrättningar och -arbetsplatser). Han behärskar principerna för arbete

parvis, för begäran om hjälp från den egna organisationen samt för samarbete med myndigheterna. Han behärskar skriftlig rapportering och kan säkra och främja polisutredningar.

Examinanden behärskar principerna för obehäpnat självskydd och för bruk av de vanligaste maktmedlen. Han har baskunskaper om arbets säkerhetsriskerna vid säkerhetsarbete och vet hur han kan bereda sig för dem. Han vet vilken betydelse passiva skyddshjälpmedel såsom skott- och sticksäkra västar samt skärsäker utrustning har för arbets säkerheten. Han förstår också vilken betydelse god fysisk och psykisk kondition och hälsa har för dem som arbetar inom säkerhetsbranschen.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden

- kan handla på ett helhetsinriktat sätt i problem-, vålds- och olyckssituationer
- har goda baskunskaper och färdigheter i hur man hanterar hotfulla situationer och förstår vilken betydelse uppföljningen har för den egna arbets säkerheten och utomstående säkerhet
- har färdigheter till uppföljningsåtgärder vid vålds- eller olyckssituationer på ett sätt som är förnuftigt både för offrens och för hans egen säkerhet
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar rätt i olika situationer
- känner till den lagstiftning som krävs så att han kan tillämpa den i praktiska arbetsuppgifter
- handlar sakligt och neutralt samt arbetar i första hand för uppgörelser i godo i hotfulla situationer
- behärskar självförsvar och användning av maktmedel så att han kan handla godtagbart och på basis av en helhetsbedömning försvarbart i hotfulla situationer och avvärjning av dem
- kan göra rätta val och motivera dem
- förstår grunderna för människors beteende i olika situationer så att han kan bereda sig på eventuella problemsituationer
- kan bedöma när han behöver hjälp av den egna organisationen eller myndigheterna
- handlar ansvarsfullt och enligt principer som är allmänt godkända i branschen samt behärskar arbete parvis och följer arbetarskydds föreskrifterna
- vet vilken betydelse passiva skyddshjälpmedel såsom skott- och sticksäkra västar samt skärsäker utrustning har för arbets säkerheten
- behärskar skriftlig rapportering och kan säkra och främja polisutredningar.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågasvarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade

arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundskunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall det beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

7 § Receptionsservice

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till de allmänna faktorerna i samband med totalsäkerheten vid lokal bevakning av objekt. Han känner till företagets säkerhetsrisker så att han kan sköta objektets säkerhetsfrågor i praktiken. Han kan bedöma sin arbetsmiljö, såsom byggnadskonstruktioner och föremål, på rätt sätt med tanke på arbetssäkerheten. Han kan också bereda sig på olika faror och klara upp hotfulla situationer.

Examinanden känner till säkerhetsfrågor i samband med telefoner och andra kontakt- och telekommunikationsmedel samt förpliktelser i samband med sekretess och tystnadsplikt. Han känner till grunderna för lagstiftningen om företagshemligheter samt data- och kommunikationsbrott.

Examinandens behärskar gott servicebeteende och förstår dess betydelse för arbetets kvalitet och företagsbilden. Han kan sakligt sköta mottagning av gäster och gästgrupper samt passagekontroll och säkerhet. Han vet hur man arbetar empatiskt, vänligt och på ett sätt som högaktar kunden. Han kan motivera sina åtgärder. Han vet hur olika kulturbakgrunder påverkar människors beteende.

Examinanden känner till vanlig besökspraxis i företag och kan med hjälp av datateknik sköta gästboken, lokal- och andra beställningar samt övervaka passagekontrollsystem. Han kan serviceinriktat övervaka personalens passage och parkering samt känner till personalkortens syfte och vet hur de används. Efter handledning kan han använda fastighetens säkerhets- och kommunikationssystem.

Examinandens språkkunskaper i ett främmande språk motsvarar nivå 2 på skalan vid allmänna språkexamina; inom delområdena för talförståelse och tal förutsätts dock minst nivå 3. Han behärskar rapportering i samband med sitt arbete och kan sammanställa händelserapporter. Han handlar självständigt och ansvarsfullt både ensam och i grupp.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden

- behärskar receptionsservice på ett helhetsinriktat sätt
- har goda baskunskaper och färdigheter i kundservice och förstår dess betydelse för arbetskvaliteten och företagsbilden
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar rätt i olika situationer
- kan sköta säkerhetsfrågorna i sitt objekt
- känner till den lagstiftning som krävs och övriga förpliktelser så att han kan tillämpa dem i praktiska arbetsuppgifter
- kan förutse och lösa problemsituationer
- kan använda utrustning som behövs i arbetet rätt och förstår säkerhetsfrågorna i samband med kommunikationsmedel
- behärskar rapporteringen i samband med sitt arbete och kan sammanställa händelserapporter
- handlar kundorienterat, serviceinriktat, självständigt och ansvarsfullt både ensam och i grupp
- kan motivera sina beslut
- har de språkkunskaper som krävs.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågavarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringsätt, som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till de allmänna faktorerna som påverkar totalsäkerheten för det lokala objektet, såsom nyckelsäkerhet samt allmänna passagekontrollsystem, -metoder och -utrustning. Han kan använda de vanligaste tekniska bevaknings- och kommunikationsmedlen. Han har färdigheter att använda objektfastighetens säkerhets- och kommunikationssystem efter kort instruering. Han behärskar bestämmelserna för fridsbrott, såsom olovligt intrång. Han känner också till polis-, straff- och räddningslagstiftningen i den utsträckning som arbetsuppgifterna kräver.

Examinanden behärskar gott servicebeteende. Han kan sakligt sköta mottagning och handledning av gäster och gästgrupper samt deras säkerhet. Han identifierar störningssituationer och kan medla i hotfulla konflikter.

Examinanden kan röra sig säkert i fastigheten med beaktande av avvikelser, belysning och utgångar. Han kan göra observationer om brandsäkerhetsrisker och rapportera om dessa. Vid observationerna skall han beakta bl.a. branddörrarnas betydelse för begränsning av brandområden, att utrymningsvägarna är trygga vid utrymning av byggnaden i en nödsituation, att utrymningsvägarnas belysning uppfyller kraven och är i funktionsdugligt skick (standarden SFS-EN 1838), att utrymningsskyltarna är klara och tydliga (Statsrådets beslut 976/1994, standarden SFS-EN 1838) samt beakta brandfarliga apparater som är i funktion.

Examinanden identifierar riskerna som hänför sig till brandbelastning och förstår eventuella följder och betydelsen av förebyggande arbete också med tanke på uppsåtliga bränder. Han förstår och identifierar faktorer som äventyrar låssäkerheten, såsom olåsta dörrar och trasiga lås. Han förstår skalskyddets uppgift i objektfastigheten.

Examinanden kan handla rätt i eventuella hot- eller brottsituationer och förstår den roll han enligt lagstiftningen har som anställd inom den privata säkerhetsbranschen. Han kan bedöma de krav situationen ställer och kan vid behov ta kontakt med sin egen organisation eller myndigheterna för att be om hjälp.

Examinandens språkkunskaper i ett främmande språk motsvarar minst nivå 1 på skalan vid allmänna språkexamina; inom delområdena för talförståelse och tal förutsätts dock minst nivå 2. Han behärskar den rapportering som hör till hans arbete och kan sammanställa händelserapporter. Han handlar självständigt och ansvarsfullt samt kan genomföra personalens passagekontroller korrekt och i enlighet med lagstiftningen.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden

- behärskar lokal bevakning på ett helhetsinriktat sätt
- har goda baskunskaper och färdigheter i kundservice och förstår dess betydelse för arbetskvaliteten och företagsbilden
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar rätt i olika situationer

- kan sköta säkerhetsfrågorna i sitt objekt
- känner till den lagstiftning som krävs så att han kan tillämpa den i praktiska arbetsuppgifter
- kan förutse och klara av problemsituationer
- kan på rätt sätt använda den utrustning som behövs i arbetet
- behärskar rapporteringen i samband med sitt arbete och kan sammanställa händelse-rapporter
- handlar kundorienterat, serviceinriktat, självständigt och ansvarsfullt både ensam och i grupp
- kan motivera sina beslut
- har de språkkunskaper som krävs
- kan genomföra personalens passagekontroller korrekt och i enlighet med lagstiftningen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågavarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarena ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt, som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

9 § Distriktsbevakning och larmuppgifter

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner det centrala innehållet och metoderna i arbetet. Till dessa hör bl.a. att förflytta sig från ett objekt till ett annat, att röra sig säkert inom objektet, att identifiera riskerna och de personer som befinner sig i objektet. Han behärskar bestämmelserna om brytande av offentlig frid. Han kan handla rätt i eventuella konflikt- eller brottsituationer och förstår den roll han enligt lagstiftningen har som anställd inom den privata säkerhetsbranschen. Han kan bedöma de krav situationen ställer och kan vid behov be om hjälp av

sin egen organisation eller myndigheterna. Han behärskar rapporteringen och kontakterna i samband med sitt arbete samt förstår kontakternas betydelse för arbets säkerheten. Han kan sammanställa en ändamålsenlig händelserapport.

Examinanden kan närma sig och avlägsna sig från ett distrikts- och larmbevakat objekt på ett sätt som är taktiskt rätt och med beaktande av sin egen säkerhet. Han kan beakta områdets särdrag och belysning och kan identifiera eventuella hotfaktorer i objektet. Han kan röra sig säkert i fastigheten med beaktande av avvikelser, belysning och utrymningsvägar.

Examinanden kan göra observationer om brandsäkerhetsrisker och rapportera om dessa. Vid observationerna skall han beakta bl.a. branddörrarnas betydelse för begränsning av brandområden, att utrymningsvägarna är trygga vid utrymning av byggnaden i en nödsituation, att utrymningsvägarnas belysning uppfyller kraven och är i funktionsdugligt skick (standarden SFS-EN 1838), att utrymningsskyltarna är klara och tydliga (Statsrådets beslut 976/1994, standarden SFS-EN 1838) samt beakta brandfarliga apparater som är i funktion.

Examinanden identifierar riskerna som hänför sig till brandbelastning och förstår eventuella följder och betydelsen av förebyggande arbete också med tanke på uppsåtliga bränder. Han förstår och identifierar faktorer som äventyrar låssäkerheten, såsom olåsta dörrar och trasiga lås. Han förstår skalskyddets uppgift i objektfastigheten.

Examinanden känner till och kan använda de vanligaste låssystemen och utföra enkla snabbserviceåtgärder på dem. Han känner till principerna för hustekniska system. Han förstår betydelsen av fordon och annan utrustning i sitt arbete samt betydelsen av att de hålls i gott skick. Han handskas ändamålsenligt med dem. Han behärskar nyckelsäkerheten.

Examinanden känner till lagstiftningen och handlingsrättigheterna i samband med larmverksamhet. Han kan handla rätt i situationer där personer grips och avlägsnas samt på brottsplatsen. Han kan begränsa skadorna på brotts- och olyckplatsen så att de blir så små som möjligt och kan utföra säkringsåtgärder för polisundersökning.

Examinanden behärskar funktionsprinciperna för datainsamlings-, kommunikations- och larmsystem som behövs i arbetet och kan använda dem. Han har färdigheter att använda objektfastighetens utrustning för säkerhets- och kommunikationssystem efter kort instruering. Han kan använda larmutrustningens bruksanvisningar. Han känner till principerna för disciplinen i kommunikationstrafik och känner till riskerna i samband med kommunikation. Han handlar självständigt och ansvarsfullt och kan samarbeta.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinandem veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinandem

- kan fungera på ett helhetsinriktat sätt i larmuppgifter samt känner till bevakningsobjektets särdrag
- har goda baskunskaper och färdigheter i larmuppgifter och distriktsbevakning
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar rätt i olika situationer, i situationer där personer grips och avlägsnas och i hotfulla situationer

- kan vid olycksfall och brott begränsa skadorna på brotts- och olycksplatsen så att de blir så små som möjligt och kan utföra säkringsåtgärder för polisutredning
- känner till den lagstiftning som krävs så att han kan tillämpa den i praktiska arbetsuppgifter
- kan sköta sin egen säkerhet i olika miljöer
- behärskar rapportering och kommunikation i samband med sitt arbete och förstår betydelsen av kontakter för arbetssäkerheten
- kan bedöma när han behöver hjälp av den egna organisationen eller myndigheterna
- kan upptäcka säkerhetsrisker i samband med bevakningsobjektet och avlägsna dem inom ramen av sina befogenheter/rapportera om dem
- kan på rätt sätt använda den utrustning som behövs i arbetet
- kan sammanställa en händelserapport
- handlar självständigt och kan samarbeta
- kan motivera sina beslut.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågavarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundskunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt, som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

10 § Butikssäkerhet

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden vet vad som är karakteristiskt för säkerheten i butiker och affärscentra. Han känner till de olika slagen av varusvinn och de vanligaste butikssäkerhetsriskerna. Han behärskar butikskontrollantens och butiksväktarens uppgifter samt åtgärderna i samband med situationer där personer grips och avlägsnas. Han känner också till lagstiftningen i anslutning till dem. Han känner till förebyggande verksamhet och skyddsåtgärder. Han

kan motivera sina åtgärder. Han känner också till lagstiftningen om personers integritet (t.ex. vid övervakning med teknisk utrustning).

Examinanden känner till funktionsprinciperna för övervakningsutrustningen i anslutning till arbetet. Han kan använda utrustningen. Han känner till den lagstiftning som är central med tanke på hans arbete beträffande brott mot liv och hälsa, brott mot frid, brott mot frihet, ärekränkning och kränkning av privatlivet, stöld, förskingring, olovligt brukande, rån, utpressning, skadegörelse och betalningsmedelsbrott.

Examinanden vet hur rusmedel och narkotika inverkar på människor och därmed på hans egen arbetssäkerhet och kundernas säkerhet. Han kan i sina arbetsuppgifter handla rätt och förnuftigt med tanke på arbetssäkerheten samt sköta både kundernas och personalens säkerhet i butiken i olika störnings- och hotsituationer.

Examinanden känner också till betydelsen av annan apparatur, såsom kylmaskiner, som säkerställer att butiken skall fungera störningsfritt. Han behärskar principerna för god kundservice samt kan anpassa sina åtgärder enligt objektets säkerhetskrav. Han handlar självständigt och ansvarsfullt både ensam och i grupp, behärskar rapportering och kan motivera sina beslut.

Examinanden kan utföra personalens passagekontroller i enlighet med lagstiftningen och känner till principerna för verksamhet med provinköp.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinandens veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinandens

- behärskar butikskontrollantens och butiksväktarens uppgifter på ett helhetsinriktat sätt
- har goda baskunskaper och färdigheter i affärsbranschens säkerhet och bevakning och deras betydelse för objektföretagens verksamhet
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar rätt i olika situationer
- kan sköta säkerhetsfrågor i sitt objekt
- känner till den lagstiftning som krävs så att han kan tillämpa den i praktiska arbetsuppgifter
- känner till förebyggande verksamhet och skyddsmetoder
- kan förutse och lösa problemsituationer
- kan på rätt sätt använda den utrustning och de redskap som behövs i arbetet
- behärskar rapporteringen i samband med sitt arbete
- handlar kundorienterat, serviceinriktat, självständigt, ansvarsfullt och säkert både ensam och i grupp
- kan motivera sina beslut
- kan utföra personalens passagekontroller i enlighet med lagstiftningen.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinandens utför

ifrågavarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundskunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt, som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

11 § Övervakning av ordningen

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till de rättigheter och skyldigheter som ordningsvakten enligt lagen om ordningsvakter och ordningslagen har. Han känner till lagstiftningen och anvisningarna som gäller ordningsvakter samt tillämpningen av dessa så att han i sitt arbete klarar av att prioritera åtgärder som befrämjar allmänhetens säkerhet. Han kan handla sakligt och objektivt och kan i första hand arbeta för uppgörelser i godo. Han kan upprätthålla ordning och säkerhet i första hand med råd, uppmaningar och befallningar.

Examinanden känner till lagstiftningen om allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Han känner de delar av grundlagen och lagen om likabehandling samt lagstiftningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser, campingområden samt passagerarfartyg som arbetsuppgifterna kräver. Han känner till lagstiftningen om personkontroll och varukontroll i tillämpliga delar. Han känner också till grunderna för lagstiftningen om personens integritet (t.ex. övervakning med teknisk utrustning).

Examinanden behärskar lagstiftningen om och principerna för nödvärn, nödsituation, hemfrid och offentlig frid, rätt till avlägsnande och var mans rätt att gripa samt ordningsvaktens andra befogenheter. Han känner till grunderna för den lagstiftning i strafflagen som gäller liv och hälsa samt frihet. Han känner till bestämmelserna om förvar av person som gripits och kan tillämpa dem. Han känner också till strafflagstiftningen som har ett nära samband med ordningsvaktens arbete, såsom diskrimineringsbrott, utsättande, misshandel, bedrägeri, förfalskning och skadegörelse.

Examinanden känner till den del av alkohol- och narkotikalagstiftningen som gäller ordningsvaktens uppgifter. Han känner till de vanligaste narkotiska medlen och deras användningssätt. Han känner också till tobakslagens centrala paragrafer.

Examinanden har grundkunskaper om hur rusmedel och narkotiska medel inverkar på människor och sålunda hur de påverkar arbets säkerheten och allmänhetens säkerhet. Han vet hur våldsamma människor beter sig och kan förutse hot- och problemsituationer. Han

behärskar självförsvar, grunderna för användning av maktmedelsredskap och maktmedel samt lagstiftning i anknytning till dem.

Då han är tvungen att använda nödvändiga åtgärder för att upprätthålla ordning och säkerhet, skall hans åtgärder vara baserade på grundlagen, lagen om ordningsvakter och annan relevant lagstiftning så att åtgärderna inte leder till större problem eller skador än vad som är nödvändigt för att kunna genomföra uppgiften. Han kan motivera sina åtgärder.

Examinanden känner till grunderna i livräddande första hjälpen och har de färdigheter som krävs i FRK:s kurs 1 i första hjälpen. Han känner också till grunderna i brand- och räddningsverksamhet. Han kan göra ett larmmeddelande och känner till principerna för eftervård av olycks- och brottsoffer. Han kan handla effektivt och ändamålsenligt med tanke på både kundens säkerhet och den egna arbets säkerheten i situationer med fasttagande och tagande i förvar.

Examinanden har också en uppfattning om de särdrag som ur säkerhetsperspektiv är typiska för stora offentliga tillställningar.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinandem veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Godkänd prestation

Examinanden har en grundutbildning och en specialutbildning (maktmedelsredskap och användningen av dessa) som motsvarar inrikesministeriets krav samt har färdigheter som krävs i FRK:s kurs 1 i första hjälpen.

För godkänd prestation krävs dessutom att examinandem

- behärskar övervakning av ordningen på ett helhetsinriktat sätt
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar på rätt sätt i olika situationer, i situationer där personer grips och avlägsnas, samt i problem- och olycksfallssituationer
- kan sköta säkerhetsfrågorna i sitt objekt
- känner till den lagstiftning som krävs så att han kan tillämpa den i praktiska arbetsuppgifter
- kan förutse och lösa problemsituationer
- kan bedöma när hjälp behövs av den egna organisationen eller myndigheterna
- kan upptäcka säkerhetsrisker och inom ramen för sina befogenheter eliminera dem/rapportera om dem
- kan använda de apparater och redskap som behövs i arbetet på rätt sätt
- behärskar rapporteringen i samband med sitt arbete
- handlar kundorienterat, serviceinriktat, självständigt, ansvarsfullt och säkert både ensam och i grupp
- kan motivera sina beslut.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Till den del som yrkesprovet gäller grundutbildning och specialutbildning (maktmedelsredskap och användningen av dessa) utförs det i enlighet med inrikesministeriets föreskrift om tillämpning av lagen om ordningsvakter (611/Tu-53, utfärdad 27.8.1999).

Till övriga delar påvisas yrkesskickligheten enligt följande:

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågavarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundskunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt, som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

12 § Transportsäkerhet

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till transportsäkerhet samt grunderna för taktik och teknik för skydd av värdefull egendom (bevakning och skydd av värdetransporter). Han kan kartlägga riskerna i samband med värdetransporter. Han kan utreda kundens behov/är på det klara med kundens behov.

Examinanden har körkort av åtminstone klass B. Han kör säkert och hanterar bilen sakligt. Han känner till transportmedlen, deras särdrag och fordonens säkerhetsutrustning och förstår hur viktigt det är att de redskap som används i arbetet fungerar, både med tanke på arbetssäkerheten och att transporterarna lyckas. Han kan samarbeta.

Examinanden känner till principerna för förutseende informationsunderrättelse och planering. Han behärskar ruttplanering och känner till riskerna i samband med transporter samt principerna för hur riskerna förebyggs. Han känner till olika skyddsnivåer (Finska Försäkringsbolagens Centralförbunds anvisningar). Han känner till transporttaktik så att han kan handla säkert i transportuppgifter. Han behärskar kortegekörning och eskortering med bil. Han kan använda den vanligaste skyddsutrustningen för värdetransporter och

känner till de vanligaste transportförpackningarna och förseglingssätten. Han kan handla rätt också i eventuella rånsituationer.

Examinanden kan utnyttja tekniska hjälpmedel vid säkring av transporter, såsom videokameror, lokaliseringsutrustning och kommunikationsmedel. Han behärskar disciplinen i kommunikationstrafik och optimal kommunikation med tanke på säkerheten med hjälp av olika apparater. Han kan handla rätt i samband med mottagning och överlåtelse av värdeförsändelser.

Examinanden känner till lagstiftningen om användning av maktmedel och maktmedelsredskap, nödvärn, nödsituation samt utsättande. För transporters del känner han också till lagstiftningen om värdefull egendom, såsom stöld, förskingring, rån, utpressning och olovligt brukande. Dessutom känner han i tillämpliga delar till lagstiftningen om allmänfarliga brott, skadegörelse, företagshemligheter samt data- och kommunikationsbrott. Han kan tillämpa sina kunskaper om lagstiftningen i praktiska arbetsuppgifter och kan handla lagenligt och i enlighet med gradvis användning av maktmedel också i överraskande situationer. Han kan motivera sina åtgärder. Han handlar kundorienterat, serviceinriktat, självständigt, ekonomiskt, ansvarsfullt och säkert. Han behärskar rapportering.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Examinanden skall ha körkort av åtminstone klass B.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden

- behärskar värdetransportuppgifter på ett helhetsinriktat sätt
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar rätt i olika situationer, också hotfulla situationer
- känner till den lagstiftning som krävs, övriga anvisningar samt taktik och teknik för bevakning och skyddande av värdetransporter så att han kan tillämpa dem i praktiska arbetsuppgifter samt handla lagenligt och i enlighet med gradvis användning av maktmedel också i hotfulla situationer
- kan planera och genomföra en värdetransport på ett sätt som är tekniskt ändamålsenligt och kan förutse riskerna
- kan på rätt sätt använda den utrustning som behövs i arbetet och se till att den är i gott skick
- handlar kundorienterat, serviceinriktat, självständigt, ekonomiskt och ansvarsfullt både ensam och i grupp och använder säkra arbetsmetoder
- kan motivera sina beslut
- handlar i enlighet med branschens allmänna etiska principer.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågasvarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade

arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, grundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt, som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

13 § Personsäkerhet

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden känner till lagstiftningen som berör personskyddsverksamhet (nödvarn, nödsituation, hemfrid samt lagliga förutsättningar för att handla i arbetsuppgifter som gäller skydd av personers integritet). Han har körkort av åtminstone B-klass. Han kör säkert och hanterar bilen sakligt. Han känner också till lagstiftningen om bruk av maktmedel och maktmedelsredskap.

Examinanden känner till de centrala skyddsteknikerna och den centrala skyddsutrustningen och kan handla i skyddsuppgifter med beaktande av personen som skyddas, platsen och omständigheterna. Han behärskar grunderna för bostads-, hotell- och resesäkerhet. Han kan kartlägga/känner till hot som riktar sig mot personer, klarar av att förebygga hotfulla situationer och behärskar grunderna för avvärjning av hot. Han känner till principerna för skriftlig planering, uppföljning och rapportering. Han kan utnyttja tekniska hjälpmedel i personskyddsarbetet, såsom stillbilds- och videokamera.

Examinanden kan skydda kunden bl.a. mot störning, bakhåll, fysiskt angrepp och olika sprängmedel. Han behärskar grunderna för obehäpnat skydd och principerna för allmänna maktmedelsredskap vid personskydd. Han handlar säkert i varierande situationer både med tanke på den som skyddas och sig själv. Han kan handla på ett godtagbart sätt och följa lagstiftningen enligt rimlighetsprincipen också i överraskande risksituationer och kan motivera sina åtgärder.

Examinanden känner också till riskerna i samband med persontransportsäkerhet och principerna för hur de avvärjs. Han känner till principerna för förutseende (skyddande) informationsunderrättelse och planering. Han behärskar ruttplanering. Han känner till kortegekörning, kortegeformationer och användningen av dem i personskyddsuppgifter. Han behärskar disciplinen i kommunikationstrafik samt ändamålsenlig och säker kommunikation med olika kommunikationsmedel. Han handlar kundorienterat, serviceinriktat, självständigt, ekonomiskt och ansvarsfullt och kan också samarbeta.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Examinanden skall ha körkort av åtminstone klass B.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden

- behärskar skyddsuppgifter på ett helhetsinriktat sätt
- har goda baskunskaper om personskydd
- kan anpassa sina teoretiska kunskaper så att han handlar på rätt sätt i föränderliga situationer, också i hotfulla situationer
- känner till lagstiftning och skyddstaktiker och -tekniker så att han kan tillämpa dem i praktiska arbetsuppgifter samt kan handla lagenligt och i enlighet med stegvist bruk av maktmedel också i hotfulla situationer
- kan planera och genomföra personskydd ändamålsenligt och förutse risker
- kan på rätt sätt använda den utrustning som behövs i arbetet
- handlar självständigt, ekonomiskt och ansvarsfullt både ensam och i grupp och använder säkra arbetsmetoder
- handlar i enlighet med kundens behov och branschens allmänna etiska principer
- kan motivera sina beslut.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågavarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringssätt, som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation. Vid yrkesprovet är också bedömarens erfarenhet samt uppfattning om arbetet och arbetsprocessen central, eftersom han drar slutsatser av examinandens prestation och deltagande i arbetsprocessen. Vid bedömningen av yrkesskickligheten tas hänsyn till omständigheterna. I naturliga arbetsmiljöer i samband med verkliga arbetsuppgifter skall beaktas huruvida situationerna är oförutsedda och särskilt svåra och farliga eller enkla och rutinmässiga. Yrkesprovet skall klarlägga examinandens förmåga att anpassa kunskaper och färdigheter till rätta prestationer i varierande situationer och omständigheter.

a) Krav på yrkesskicklighet

1) Grundläggande färdigheter i säkerhetskontroll

Examinanden

- behärskar den centrala lagstiftningen som reglerar säkerhetskontroll samt känner till sina befogenheter och den lagstiftning som eventuellt begränsar verksamheten (hindrande av tillträde, avlägsnande, osv.)
- handlar i enlighet med bestämmelserna
- kan starta en säkerhetskontroll
- kan fungera i olika miljöer i säkerhetskontrolluppgifter genom att följa givna anvisningar
- gör observationer i sin arbetsmiljö och rapporterar om avvikelser och undantag
- observerar kontrollobjektet, personer och föremål samt kan dra nödvändiga slutsatser på basis av vilka man skall handla (profilering)
- kan berätta om kontrollförfarandet för den som kontrolleras samt handleda och instruera honom/henne under kontrollens gång
- förstår inverkan av olika kulturer och beaktar dessa i kontrollen
- handlar i kontakt med kunder och i kundservice med beaktande av god kundservice-praxis, situationen och målgruppen (kultur, kön, hälsotillstånd, grupper som kräver speciellt bemötande)
- beaktar att den som kontrolleras inte felaktigt drar nytta av speciella drag i kontroll-situationen
- väljer den lämpligaste kontrolltekniken som finns till förfogande och handlar enligt principen om minsta olägenhet i kontrollsituationen
- behärskar kontroll av personer och föremål manuellt och med hjälp av metalldetektor
- identifierar föremål och de vanligaste förbjudna ämnena som lämpar sig för att skada någon annan
- kan utföra kontrollen så att det inte kvarstår motiverad orsak att misstänka att den som kontrolleras innehar eller i annat kontrollobjekt finns förbjudna föremål eller ämnen
- känner till riskerna i kontrollsituationen och handlar så att riskerna minimeras
- kan vid behov be om extra hjälp som med tanke på situationen är ändamålsenlig
- kan avstå från en åtgärd i hotfulla och farliga situationer
- kan handla på ett sätt som främjar säkerheten samt handlar enligt arbetarskyddsföreskrifterna
- behärskar muntlig och skriftlig rapportering som hör till uppgiften samt kan göra behövliga anmälningar till myndigheterna

2) Tekniska färdigheter vid säkerhetskontroll

Examinanden

- kan starta en teknisk säkerhetskontroll
- kan konstatera att apparater och redskap är klara för användning så att de fungerar optimalt i kontrollsituationen

- känner till de vanligaste tekniska apparaterna och hjälpmedlen som används vid säkerhetskontroller
- känner till funktionsprinciperna för de apparater som han använder.
- kan reagera på de signaler som apparaten ger i kontrollsituationen och kan handla rätt på basis av dem
- kan välja tekniska alternativ i samband med speciella omständigheter hos dem som skall kontrolleras och om situationen kräver utföra manuell kontroll
- kan utföra kontroll av personer och föremål med hjälp av metalldetektor och genomlysningsapparat eller annat tekniskt hjälpmedel som finns till hans förfogande
- kan tolka genomlysningsapparatens bild så att han identifierar föremål och ämnen
- kan använda apparaterna på ett säkert sätt och handlar enligt arbetarskyddsföreskrifterna
- behärskar muntlig och skriftlig rapportering som hör till uppgiften samt kan göra behövliga anmälningar till myndigheterna.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden handlar på ett sätt som är godtagbart ur yrkesmässig synpunkt och behärskar det som förutsätts i kraven. Examinanden kan vid behov motivera sina beslut.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Punkterna 1) Grundläggande färdigheter i säkerhetskontroll och 2) Tekniska färdigheter vid säkerhetskontroll kan avläggas antingen separat eller samtidigt i ett yrkesprov.

Eftersom tyngdpunkten för bedömningen ligger på praktiska arbetsuppgifter och praktisk yrkesverksamhet påvisas yrkesskickligheten i första hand genom att examinanden utför ifrågakvarande arbetsuppgifter i vanlig arbetsmiljö eller med hjälp av särskilda simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinanden tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinanden har det kunnande som krävs. Under yrkesprovet gång kan bedömnarna ställa kompletterande tilläggsfrågor till examinanden. Att examinanden behärskar kompletterande färdigheter, bakgrundkunskaper samt bestämmelser kan också kontrolleras med hjälp av olika prov i den mån dessa kunskaper inte framgår vid själva arbetsprestationen. Yrkesskickligheten kan dessutom utredas med hjälp av intervjuer eller andra förfaringsätt, som kan precisera nivån av examinandens kunnande. Före den slutliga bedömningen skall examinanden ges möjlighet att motivera sin egen arbetsprestation.

15 § Släckningsman

Räddningslagstiftningen ställer krav på dem som äger eller innehar en byggnad eller som utövar industri- eller affärsverksamhet samt ämbetsverk eller inrättningar. Ovannämnda är skyldiga att på ifrågavarande plats och i sin verksamhet förebygga uppkomsten av farliga situationer samt att ha beredskap att vid överhängande fara skydda människor, egendom och miljön och att vidta sådana räddningsinsatser som de på egen hand förmår göra (Räddningslagen 2003 8 §).

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden har beredskap och kompetens att fungera som släckningsman i brandkårer vid industrianläggningar och affärsverk samt i frivilliga och halvordinarie brandkårer inom regionens räddningsväsen. Han bygger upp och upprätthåller en god egen kondition och förstår betydelsen av fysisk och psykisk funktionsförmåga, så att han klarar av testning av fysisk kondition enligt rökdykningsinstruktion A:69.

Examinanden kan utföra släckningsmannens uppgifter i räddningsenheter i vanliga släcknings- och räddningsuppgifter i enlighet med anvisningen för grundutredning.

Examinanden kan använda tryckluftsrespirator i rökdykningsuppgifter vid bränder i begränsade utrymmen och andra än begränsade inomhusutrymmen. Han har grundläggande färdigheter att fungera i vanliga rökdykningsuppgifter.

Examinanden kan påbörja de första åtgärderna vid vägtrafikräddning samt i andra uppgifter som hänför sig till räddningsverksamhet. Han kan fungera enligt enhetsledarens anvisningar i vanliga räddningsuppgifter.

Examinanden kan identifiera och bemöta en patient som är i nödläge. Han kan åtgärda de grundläggande livsfunktionerna hos en patient som är i nödläge med första hjälpåtgärder och känner till verksamhetsprinciperna för ett gradvist första responssystem i olika första responssituationer och kan fungera som medlem i en första responsenhet.

Examinanden känner till betydelsen av kemikaliesäkerhet och känner till klassificeringen av farliga ämnen. Han känner till de risker kemikalierna medför och känner till principerna för hur man skyddas och skyddar. Han känner till de mätinstrument för farliga ämnen och kan använda dem samt kan använda basutrustning och -redskap för oljebekämpning. Han förstår betydelsen av att upprätthålla kunskaper och färdigheter som behövs vid oljebekämpning och kemikaliebekämpning med tanke på företaget och miljön.

Examinanden identifierar de vanligaste brandlarmsystemen som används. Han känner till apparaternas funktionsprinciper och kan handla rätt i larmsituationer.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Bedömningen sker genom att examinandens yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen.

Prestationerna bedöms enligt skalan godkänd/underkänd. Om prestationen underkänns får examinanden veta till vilka delar och varför prestationen har underkänts. För att främja examinandens yrkesmässiga utveckling ges feedback också då prestationen är godkänd.

Prestationen är godkänd om examinanden handlar på ett sätt som är godtagbart ur yrkesmässig synpunkt och behärskar det som förutsätts i kraven. Det centrala är att examinanden har färdigheter att handla på ett sätt som förebygger olyckor och handlar på ett helhetsinriktat sätt i eventuella olycksituationer så att skadorna minimeras.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Yrkesskickligheten påvisas i första hand med simulerade arbetsprestationer som motsvarar praktisk verksamhet. Om yrkesprovet inte är tillräckligt täckande för att examinandens tillförlitligt skall kunna påvisa att hans praktiska och teoretiska kunskaper motsvarar de krav på yrkesskicklighet som behövs i branschen, är anordnaren skyldig att med hjälp av olika tilläggsuppgifter eller andra bedömningsmetoder säkerställa att examinandens har det kunnande som krävs (t.ex. med hjälp av skriftliga eller muntliga frågor).

16 § Företagsamhet

---

a) Krav på yrkesskicklighet

Examinanden vet vad arbetet som företagare förutsätter. Han kan bedöma sin företagsamhet och sin eventuella företagsverksamhet samt på vilka områden och hur han kan utveckla sina färdigheter som företagare. Han har en gedigen yrkeskunskap inom sin bransch och han förstår hur företagsverksamheten i branschen fungerar. Han kan granska branschen samt de möjligheter och risker som ansluter sig till att starta och utveckla ett företag i branschen. Han har de baskunskaper som behövs för att starta ett eget företag.

Examinanden känner till skillnaderna mellan olika företagsformer och vet vilka administrativa åtgärder som vidtas när man grundar ett företag. Han kan utveckla en konkurrenskraftig affärsidé tillsammans med sakkunniga och vet hur man använder affärsidén som grund för planeringen och genomförandet av verksamheten. Examinanden vet vilka ekonomiska, produktionsmässiga och psykiska resurser som företagsverksamhet kräver och han kan bedöma behovet av dessa resurser t.ex. då det gäller att starta ett eget företag.

Examinanden förstår att kundrelationerna och andra samarbetskontakter är en viktig del av en framgångsrik företagsverksamhet och har därför förutsättningar för att utveckla dessa kontakter. Han känner till prissättningen av produkter och de viktigaste ekonomiska nyckeltalen. Han känner till den centrala lagstiftningen om företagsverksamhet. Han kan skaffa sig den information och de sakkunnigtjänster som han behöver både när han grundar företaget och i de olika skedena av företagsverksamheten.

b) Mål och kriterier för bedömningen

Målen för bedömningen:

- att bedöma de egna företagarfärdigheterna och planera utvecklingen som företagare
- att känna till vilka grundläggande färdigheter som behövs för att starta ett företag samt behärska centrala frågor i anslutning till detta
- att använda sakkunnigtjänster och utnyttja informationskällor

Kriterierna för bedömningen:

Examinanden vet vad arbetet som företagare kräver och vilka färdigheter som behövs för att lyckas som företagare. Examinanden kan analysera sina förutsättningar att arbeta som företagare och sina värderingar och på basis av dessa bedöma sin egen företagsamhet och göra upp en utvecklingsplan för sig själv som företagare. Han kan skapa lösningar för företaget och samtidigt lita på sina egna bedömningar samt dra nytta av och värdesätta sin yrkesskicklighet.

Examinanden känner sitt eget yrkesområde och sin egen region samt kan granska framtidsutsikterna, möjligheterna och marknaden utifrån perspektivet att starta ett företag inom branschen.

Examinanden vet på vilka olika sätt man kan starta ett företag. Han känner till de vanligaste företagsformerna som används i Finland, de administrativa åtgärderna vid startandet av företag, hur man vanligen definierar ansvarsområden och löser behovet av resurser och risker för att kunna diskutera med sakkunniga om olika alternativ angående det egna företags verksamhet. Han vet vilka ekonomiska, produktionsmässiga och andliga resurser som startandet av företagsverksamhet kräver och kan bedöma behoven av dessa ur en blivande företagares synvinkel. Han känner till de lagstadgade åtgärderna vid startandet av företagsverksamhet och vet var man vid behov kan skaffa sakkunnigtjänster.

Examinanden kan utveckla en konkurrenskraftig affärsidé med sakkunnigas hjälp, förstår affärsidéns uppgift som arbetsredskap inom företagsverksamheten och vet hur man använder den som grund för planeringen och genomförandet av verksamheten. När examinandens utvecklar affärsidén tar han hänsyn till efterfrågan och konkurrensen på marknaden samt olika specialiseringsfaktorer som är väsentliga för att verksamheten skall fungera.

Examinanden förstår att kund- och andra samarbetsrelationer är en väsentlig del av en framgångsrik affärsverksamhet. Han vet vad som utgör grunden för värderingarna beträffande upprätthållandet av kundrelationerna och andra samarbetsförhållanden och för verksamhetssätten som definieras i affärsidén i hans tilltänkta företag. Han har de färdigheter som behövs för att bygga upp och upprätthålla kund- och leverantörsrelationer samt andra nätverksförhållanden som är viktiga för verksamhetens fortlevnad.

Examinanden förstår vad en lönsam verksamhet grundar sig på och kan påverka företagets lönsamhet. Han kan tolka företagets bokslut bl.a. med avseende på kapital, förmögenhet, likviditet och resultat. Examinanden förstår principerna för kostnadsberäkning och vet vilka marknadsmässiga faktorer man också måste beakta vid förnuftig prissättning av produkter. Examinanden kan göra en grov budget över inkomster och utgifter och kan söka information och sakkunnigtjänster för att lösa beskattningsfrågor som berör branschens företagsverksamhet.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

I yrkesprovet bedöms

- examinandens värderingar och personliga förutsättningar att arbeta som företagare
- examinandens kunskaper och färdigheter i företagsamhet

När man bedömer individuella faktorer är det viktigt att man beaktar examinandens förmåga att utvärdera sina egna färdigheter att fungera som företagare. Bedömningen baserar sig på självvärdering, jämförande bedömning i grupp och diskussioner med sakkunniga. Som arbetsredskap kan man använda t.ex. olika typer av samtal och analyser.

Man bedömer inte om examinandens är en bra företagare eller inte, utan målet är att bilda sig en uppfattning om personens företagaprofil. Genom att tolka sin företagaprofil kan examinandens självständigt eller tillsammans med sakkunniga göra upp en utvecklingsplan för att främja sitt eget arbete som företagare. De som deltar i bedömningen av denna studiehelhet skall ha kännedom om företagsverksamhet och företagsutveckling.

Kunskaperna och färdigheterna i företagsamhet bedöms på basis av verkligt arbete i anslutning till företagsamhet. Den centrala delen av provet är ett projekt om hur man startar en långvarig företagsverksamhet, där examinandens bearbetar sin företagsidé till en affärsidé. När examinandens bygger upp en fungerande affärsidé bör han mångsidigt granska verksamhetsmiljön speciellt ur en blivande företagares synvinkel inom branschen. Examinanden kan diskutera möjligheten att starta ett eget företag och frågor som berör detta med sakkunniga inom branschen.

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

Utbildningsstyrelsen/biblioteket
Pb 380
00531 Helsingfors
tfn: (09) 774 774 50
fax (09) 774 774 75
kirjasto@oph.fi
www.utbildningsstyrelsen.fi